

Tartu Ülikool
Sotsiaalteaduste valdkond
Haridusteaduste instituut
Humanitaar- ja sotsiaaalainete õpetamine põhikoolis õppekava

Karoliina Leok

LAPSEVANEMATE MOTIIVID LASTE HUVIRINGIDESSE PANEMISEL JA ARVAMUSED
HUVIRINGIDE ROLLIST LASTE TULEVIKU KUJUNEMISEL NING OOTUSED
HUVIRINGIDE KORRALDUSELE 1. KLASSI ÕPILASTE VANEMATE NÄITEL
bakalaureusetöö

Juhendaja: Liina Lepp

Läbiv pealkiri: Lapsevanemad laste huviringidest

KAITSMISELE LUBATUD

Juhendaja: Liina Lepp (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Kaitsemiskomisjoni esimees:

Hasso Kukemelk (PhD)

.....

(allkiri ja kuupäev)

Resümee

Huviharidus ei ole kohustuslik, kuid on tänapäeval üha enam oluline osa mitmekülgsest haridusest, mistõttu on ka huvihariduse arendamine, selle kättesaadavuse ja kvaliteedi toetamine järjest olulisem. Sellest lähtuvalt oli bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada lapsevanemate ajendid laste huviringide valimisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringi korraldusele. Antud töö on kvalitatiivne uurimus, mille andmed koguti poolstruktureeritud intervjuudega viielt lapsevanemalt, kellel vähemalt üks laps käib hetkel 1. klassis. Andmeid analüüsiti kvalitatiivse induktiivse sisuanalüüsiga.

Uurimuse tulemused tõid välja olulisemad punktid, mida lapsevanemad järgivad oma lapse huviringidesse panemisel. Olulise mõjutana tulid esile lapsevanemate enda kogemused huvialahariduse vallas, logistiline mugavus ning lapse enda soov. Kõik uuringus osalenud arvasid, et huvialaharidus on vajalik ning lapsel peab olema vähemalt üks vaba aja sisustus.

Märksõnad: huviringid, lapsed, lapsevanema ajendid, ootused huviringidele

Abstract

Parents motives while choosing extracurricular activities to their kids, opinions about the role of extracurricular activities in their kids future and expectations to its arrangements, in example of first grade students

Extracurricular activities are not mandatory but are playing much bigger role in today's multifaceted education. It makes the development, quality and availability of extracurricular activities more important. Based on that statement, the aim of this Bachelor's thesis was to identify parents motives while choosing extracurricular activities and to map the opinions about the role of the extracurricular activities in their kids' future development and expectations about the arrangements. The data for this qualitative study was gathered using semi-structured interviews. Interviews were conducted with five parents who had at least one child in the first grade and participated in extracurricular activities. The data was analysed using qualitative inductive content analysis.

The results showed revealed important points that parents follow while choosing an activity for their kids. The study showed that the parents own experience in the same hobby field, logistical convenience and the impact of childrens own wishes had a strong influence. All parents felt that extracurricular activities are necessary and a child should be committed to at least one activity.

Keywords: extracurricular activities, kids, parents motives, expectations to extracurricular activities

Sisukord

Resümee.....	2
Abstract.....	3
Sissejuhatus.....	5
1. Teoreetiline ülevaade.....	6
1.1. Huvitegevuse olemus ja eesmärgid.....	6
1.2. Laste kaasatus huvitegevusse ja lapsevanemate roll kaasamisotsuste tegemisel.....	9
2. Metoodika.....	12
2.1. Valim.....	12
2.2. Andmete kogumine.....	12
2.3. Andmete analüüs.....	13
3. Tulemused.....	16
3.1. Lapsevanemate ajendid huviringide valimisel.....	16
3.1.1. Lapsevanema enda varajasem kogemus.....	16
3.1.2. Sotsiaalsete suhete arendamine.....	17
3.1.3. Vaba aja sisustamine (tervisele kasulikkus).....	17
3.1.4. Logistiline mugavus.....	18
3.1.5. Juhendaja ja maksumus.....	19
3.1.6. Lapse enda soov.....	20
3.2. Huviringide rolli olulisus laste tuleviku kujunemisel lapsevanemate kirjeldatuna.....	21
3.2.1. Avardab silmaringi.....	21
3.2.2. Loob võimalusi karjäärivalikus.....	21
3.2.3. Annab võimaluse väljuda koolirutiinist.....	22
3.2.4. Õpetab distsipliini, harjumusi.....	22
3.3. Lapsevanemate ootused huviringide korraldusele.....	23
3.3.1. Sobiv huviringi maksumus.....	23
3.3.2. Ootused treenerile/juhendajale.....	23
3.3.3. Logistiliselt mugav.....	24
4. Arutelu.....	25
Autorluse kinnitus.....	29
Kasutatud kirjandus.....	30
Lisa 1. Intervjuu küsimused lapsevanemale	
Lisa 2. Transkriptsioon intervjuust	
Lisa 3. Väljavõte uurijapäevikust	

Sissejuhatus

Täiskasvanute oskustest lapsi sotsialiseerida ja kasvatada sõltub see, kui tugev ja kvaliteetne on tulevikuühiskond (Kutsar, 2000). Sepp (2010) väidab, et iga inimese elu kulgeb teatud kontekstis, mispärast ei saa jätta arvestamata keskkonda inimese elukäigu mõjutajana. Inimese eesmärkide valikud ja realiseerimise võimet võivad mõjutada mitmed sotsiaalsed-kultuurilised faktorid nagu soostereotüübid, perekonna sotsiaal-majanduslik staatus, väärtushinnangud, kuid ka tema kokkupuuted ühe või teise valdkonnaga. Seetõttu on oluline võimalikult mitmekülgselt valikutega haridusvõimaluste kättesaadavus kõigile lastele.

Qvortrup (1994) toob näiteks, et on juhtumeid, kus vanemad sunnivad lastele peale harrastusi, mis on pigem nende kui lapse huvi, samas kui lapse huvi mõne teise tegevuse vastu jääb vanemapoolse reaktsioonita. Lisaks võimalikule huvide konfliktile võib organiseeritud aktiivne tegevus, näiteks spordi- või kunstiring, täita hoopis teistsugust eesmärki, kui pealtnäha paistab.

Autorile teadaolevalt pole uuritud Eesti lapsevanemate motiive laste huviringide valimisel ja koolivälise aja sisustamisel. Seega on oluline uurimisprobleemina teada saada, mis on 1. klassi lapsevanemate ajendiks laste huvialaringidesse panemisel, missugused on lapsevanemate ootused huvialaringide korraldusele, kuidas suhtuvad lapsevanemad oma laste koolivälise aja sisustamisse ning kui suurel määral lasevad nad lastel ise otsustada huviringide valiku ja nendesse kaasatuse üle.

Eeltoodule tuginedes on käesoleva bakalaureusetöö eesmärk välja selgitada lapsevanemate ajendid laste huviringide valimisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringi korraldusele.

Järgnevalt antakse lühiülevaade huvitegevuse olemusest ning tutvustatakse ülevaatlikult varasemaid laste huviringidesse kaasamise teemal läbi viidud uurimusi.

1. Teoreetiline ülevaade

1.1. Huvitegevuse olemus ja eesmärgid

Huvihariduse mõiste määratlusi on erinevaid. Näiteks on huviharidust määratletud kui pikaajalist ja huvitegevust kui lühiajalist süsteemset juhendatud tegelemist huvialaga vaba tahte alusel tasemeõppest ja tööst vabal ajal, et omandada süvendatud teadmised ja oskused valitud huvialal (Huviharidus, 2013). Huviharidus ei ole kohustuslik, kuid on üha enam oluline osa mitmekülgsest haridusest, mistõttu on ka huvihariduse arendamine ning selle kättesaadavuse ja kvaliteedi toetamine järjest olulisem (Haridus- ja Teadusministeerium, 2007). Huvitegevuse sisuks on Maaelu Arengu Instituudi korraldatud uurimuses (Maaelu Arengu..., 2005) huvist lähtuv tegevus, et omandada teadmisi ja oskusi. Huviharidus on üks võimalustest toetada noore arengut, kujundades noores teadmisi ja oskusi ettetulevate väljakutsete, valikute ja võimalustega positiivseks toimetulekuks.

Huvialahariduse sisuks on vabatahtlik, samas süsteemne pedagoogide juhendatud õppekavajärgne tegevus ühel huvialal suhteliselt pika aja jooksul, et omandada süvendatud teadmised, oskused ja vilumused valitud huvialal (Maaelu Arengu..., 2005).

Huvihariduse eesmärgiks on noore inimese isiksuse mitmekülgsem arendamine, noore toetamine arendades temas oskusi, mis aitavad kujuneda hästi toimetulevaks ühiskonna liikmeks. Õpe huvikoolis toimub õppurile vabal ajal – tööst, alus-, põhi-, üldkesk-, kutse- ja kõrgharidusest või tööalasest koolitusest muul ajal. Huviharidusstandard kehtestab õppekava prioriteediks õppuri – oluline on õppuri vajadustest ja huvidest lähtumine (Haridus- ja Teadusministeerium, 2007).

Haridus- ja Teadusministeeriumi definitsioon huviharidusele:

- 1) põhineb noorte osalusel ja vabal tahtel;
- 2) põhineb huvialade ja noorte võrdsel kohtlemisel;
- 3) toetab noorte arengut, iseseisvust, omaalgatust, initsiatiivi, aktiivsust;
- 4) pakub noortele eduelamusi ja tunnustust;
- 5) pakub noortele huvialaga tegelemise ja selle tunnetamise rõõmu;
- 6) arendab loovust ja sotsiaalseid oskusi;
- 7) on avatud, positiivne ja noori julgustav (Haridus- ja Teadusministeerium, 2007).

Tegemist on huvihariduse korraldamises oluliste põhimõtetega. Huvihariduses on tähtis lähtuda põhimõtetest, mis väärtustavad iga noore isiksust ja kohtlevad võrdselt kõiki noorte huvialasid. Huvide, algatuste ja aktiivsuse toetamine võimaldab huviharidusel olla toeks noore kujunemisel tasemeharidust pakkuvale koolile täiendaval moel. Olulist rõhku huvialade õpetamisel tuleb pöörata just noore individuaalsuse arvestamisele, sealhulgas saavutatu tunnustamisele just konkreetse noore lähtekohta arvestades. Avatud ja positiivne õhkkond koolis ja julgustav suhtumine õppuritesse loob keskkonna, mis soodustab ka loovuse, tegevus- ja õppimisrõõmu ning toimetuleku kindlustunde tekkimist noores (Haridus- ja Teadusministeerium, 2007).

Liiga vara alustatud huvitegevus võib lõppeda juba teismelisena, mil vajadus hobidega tegeleda on aga kõige suurem. Hiimäe ja Kivisaare (2014) uurimusest selgus, et pidevat harrastust ei vaja enne kooliiga ükski laps ning suurimaks demotivaatoriks on harrastused, kus tuleb midagi saavutada. Ebaõnnestumine ning teistest kehvemaks osutamine panevad lapse uskuma, et ta on väärtusetu ja kõlbmatu. Uurimuse tulemuste kohaselt vajab laps eelkõige muretut ja mängulist lapseõlve. Huvikool on samas koht, kus laps saab tunnustust kus laps saab tunnustust, sealhulgas ka lapsed, kes akadeemilises plaanis ei pruugi alati silma paista (Jõul, 2015).

Laste harrastused on Sinkkoneni (2011) arvates muutunud mõnedes perekondades lausa kinnisideeks. Laps on alles kõndima ja rääkima hakanud, kui juba hakatakse otsustama, mis alaga ta peaks hakkama tegelema. Kui peres on lapsi mitu, siis võib kogu kooli- ja töövälise aeg kuluda laste harrastustele. Ambitsioonikad muusika- ja tantsuõpetajad ning sporditreenerid nõuavad lapselt ja ka perekonnalt täielikku pühendumust. Tihtipeale tähendab see aga suurt rahakulu ja seda, et lõpuks tuleb last viiel-kuuel päeval nädalas kindlaks kellaajaks harjutama ning võistlustele viia.

Jaakmees (2007), viidates R. Steinerile on öelnud, et mäng on lapse jaoks tõeline tegevus. Steiner nentis, et see, kuidas laps oma mängimise juures käitub, väljendub ka tema hilisemas toimetulekus eluga. Samasuguse tõsidusega, millega laps mängib, seob ta end hiljem oma tööga. Ka Oggi (2005) kohaselt on 7-aastased, keda julgustatakse praktilisi asju tegema, järgnevatel aastatel suutlikumad ja enesekindlamad maailmaga hakkama saamises, sest neis on mänguks ja tööks rohkem fantaasiat, osavust ja improvisatsioonivõimet. Seda saab edasi seostada ka huviringidega, kus näiteks on välja toodud lapsevanemad, kes ei luba lapsel lõpetada huviringi käimist enne, kui hooaeg on lõpetatud või üldse mitte, sest kardavad, et seda lubades võib laps harjuda alla andmisega ja loobumisega (Goldberg, 2013). Sealjuures aitab huviringis käimine rahuldada tähelepanu- ja tunnustusevajadust ning laps võib leida sealt teiste eakaaslaste seast ka uusi sõpru (Hiimäe & Kivisaar, 2014).

Huvialaharidus ja huvitegevus on suur lisakoormus nii sisuliselt kui ka ajaliselt. Samas on aga selgelt väljendunud seos- kes tegutseb aktiivselt kooliväliselt, selle õpiedukus on samuti vähemalt hea. Eduelamus ning tunnustatus huvitegevuses võib kaasa tuua õppeedukuse tõusu. Jõul (2015) leidis, et huviharidus ei anna lapsele üksnes teadmisi kitsast valdkonnast, vaid avardab silmaringi ja võimaldab saadud teadmisi kasutada ka üldhariduskoolis. Kuigi huvitegevus on lapse jaoks lisakoormuseks, on märgitud ka huvitegevuse lõõgastavat ning pinget maandavat mõju. Maaelu Arengu Instituudi (2005) uuringust selgus, et kuna õppeprogramm üldhariduskoolis on teadmistemahukas ning küllalt tihe, saavad lapsed ennast huvitegevuse kaudu maandada, stressist ja pingest vabastada.

Huviharidus kui mitteformaalne haridus aitab kaasa noore parematele võimalustele tulevikus, sealhulgas ka tööturul konkureerimisel (Maaelu Arengu..., 2005). Tihti on aastaid huviringis osalenud õpilasele see abiks meelepärase elukutse leidmisel ja ameti valikul (Kask, s.a.). Huviringidest osavõtt valmistab noori ette täiskasvanutemaailmas toimimiseks, hakkamasaamiseks, tulevaseks tööks ja erialavalikuks, õpinguteks, läbilöögiks tööturul ja konkurentsiks (Maaelu Arengu..., 2005). Maaelu Arengu Instituudi (2005) läbi viidud uuringud näitavad, et töölesaamisel ning tööturul konkureerimisel on lisaks otsestele seostele huvitegevuse, huvialahariduse ja tulevase haridustee, elukutse valiku vahel kaudne seos läbi paremate sotsiaalsete oskuste, eduelamuste, aktiivse ellusuhtumise.

Kaasatus huvitegevusse vähendab uurimuse (Jõul, 2015) kohaselt üldhariduskoolist väljalangemise tõenäosust, asotsialiseerumise võimalust, seda eriti poiste osas. Huvitegevusel on seega ka kuritegevust ennetav funktsioon. Statistikas (Huvikeskuste Juhtide..., 2005) väljendub, et huvihariduses osalemist peetakse kõige olulisemaks vanuserühmas 10-14 aastat. Nii vanemate kui nooremate puhul langeb huvihariduse andmise tähtsus, kuid poiste puhul peetakse huvihariduses osalemist pisut olulisemaks. Huvialakoole nähakse noorte seas kui kohti, mis aitab neid eemal hoida halvast, pakub puhkust võimaldavat ning loomingulisemat vaheldust tavakoolile. Kask (s.a.) usub, et tunnustuseta jäänud, sotsiaalselt tõrjutud või õpiraskustes noortel avaneb võimalus eneseteostuseks ja pühendumine toob kaasa head tulemused. Edukus tekitab ja arendab ka eneseusku ja -kindlust ning aitab edasi lisaks veel teistes valdkondades. Eriti oluline on huvitegevus kuritegevuse ja teiste tõsisemate tagajärgedega sotsiaalsete arenguhälvete preventatsioonina. See tähendab eelkõige noorte väljatoomist riskikeskkonnast ja mõjutamist huvialaga tegelemise kaudu.

1.2. Laste kaasatus huvitegevusse ja lapsevanemate roll kaasamisotsuste tegemisel.

Mitte kaua aega tagasi, veel enne kui arvutid jõudsid pea igasse kodusse, viibisid lapsed rohkem värskes õhus ja tegelesid erinevate füüsilist aktiivsust nõudvate mängudega. Praegusel ajahetkel on lõbusad liikumismängud asendunud virtuaalmaailmaga ja lapsed, kes ei ole saanud hoovimänge kogeda, ei oska sellest puudust tunda. Paraku ei leevenda liikumisvaegust ka vaid kehalise kasvatus tundides osalemine. Harjumus liikuda saab alguse kodust, seega kui pere aktiivselt koos tervisesporti harrastavad, siis tunnevad lapsed ka edaspidi liikumisest rõõmu ja janunevad üha uute tegevuste järele (Hiimäe & Kivisaar, 2014). Eestis on pikad traditsioonid ja head kogemused huvihariduse võimaldamisel lastele ja noortele. Kohalikud omavalitsused on selleks ellu kutsunud ja haldavad paljusid huvikeskusi ning –koole. Huvihariduse ja -tegevusega on haaratud enam kui pool õpilaskonnast, sest Eesti pere peab endastmõistetavaks, et lapsed ja noored end kooli kõrval mingil huvialal arendavad (Kask, s.a.). Maaelu Arengu Instituudi (2005) uuringus ilmneb, et aktiivselt huvialahariduses osalenu kannab oma kogemuse ja positiivse hoiaku edasi järgnevale põlvkonnale lapsevanemana.

Hiimäe ja Kivisaar (2014) on seisukohal, et nii kui laps areneb ja kasvab natuke suuremaks, siis ühel hetkel leiab lapsevanem end mõttelt, et kas poleks mitte aeg huviringi(de) valimiseks, mõistmata, kas laps on selleks ka päriselt valmis või on ehk tegemist lihtsalt vanema enda unistuste realiseerimisega. Täiskasvanuea väärtused on üks lüheneva lapsepõlve põhjustest. Lapsele kuhjatakse harrastusi, et ta ei jääks üheski arenguvõimalusest ilma ning nii võib see juba varakult kujuneda päevaplaani ja kella alusel kulgevaks ning arengut, saavutusi ja edenemist nõudvaks eluks (Kinnunen, 2008).

Hetkel elab Eestis suhtelises vaesuses üle viiendiku elanikkonnast, mistõttu on vaesus suureks probleemiks ka huvihariduse kättesaadavuses, samas on just huviharidus üks viise kuidas tagada lapsele kvaliteetne vaba aeg (Jõul, 2015). Võimaldades igale lapsele kvaliteetse vaba aja, aitame lastel omandada ka sotsiaalseid oskusi, mis aitab neil kasvada mitmekülgeteks ja edukateks täiskasvanuteks. Ükskõik millise huvialaga laps tegeleb, on see lapse jaoks kvaliteetne vaba aeg. Seejuures peaks olema huviala valitud lapse, mitte lapsevanema huvidest lähtuvalt. Kui lapse vaba aeg on organiseerimata, siis suurendab see võimalust sattuda n-ö valesse keskkonda (Jõul, 2015).

Ringi valimisel tuleb Hiimäe ja Kivisaare (2014) arvates lähtuda lapse soovist ja sellest, mida lapsele endale meeldib teha, samuti tuleb silmas pidada lapse isikuomadusi. Arendada tasub seda, mis on lapsele meelepärane, kuid sealjuures ei tohiks lapsevanem oma last enese nõudmistega üle koormata, sest liigne huvide pealepressimine kaotab lapses soovi üldse millegagi tegeleda.

Järjest rohkem ilmneb negatiivseid kõrvalnähte laste arengus, kuna laps pannakse mingi alaga tegelema, ootamata tema piisavat vaimset ja füüsilist küpsemist. Vanemad ei mõtle, millal oleks lapse jaoks parim alustamisaeg ehk siis sageli alustatakse liiga varakult (Sinkkonen, 2011). Lapsel võiks olla üks kuni kaks huviala, millega ta tegeleb, äärmisel juhul kolm huviala. Laps peaks jõudma üldhariduskooli ja huvikoolide kõrvalt ka puhata. Väga raske on lapsel puhata, kui ta on kõik päevad hõivatud (Jõul, 2015).

Küsimusele, kas majanduslik olukord ja elukoht mõjutab lapse huvikoolis käimist ja sellele pühendumust, oli erinevaid (Vaesusest vabaks..., 2015) seisukohti. Oli huvikoole, kes olid väga kindlal arvamusel, et majanduslik olukord ei mõjuta lapse pühendumust. Samas leiti, et laps, kes kasvab rasketes majanduslikes tingimustes, väärtustab talle antud võimalust huvihariduseks rohkem ja pühendub sügavamalt. Statistikaameti andmetel oli 2013. aastal absoluutse vaesuse määr 8%, suhtelises vaesuses elas Eestis rohkem kui iga viies inimene. Absoluutse vaesuse korral saab öelda, et lapse osalemine huvitegevuses sõltub sellest, kas rajoonis pakutakse tasuta huviringe. Suhtelises vaesuses elavad pered saavad lapse saata enamasti ühte odavasse huviringi, kuid kindlasti mitte kulukamatesse nagu näiteks ratsutamise, tennis või iluuisutamise, kus lisaks treeningutasule kulub hulk raha spordivarustusele ja riietusele (Vaesusest vabaks..., 2015). Samas isegi kui pere majanduslik olukord takistuseks ei ole, võib osalemisele piirid seada ka noore elukoht (Kannelmäe-Keerts, 2014).

Statistikas väljendub, et maalapsed ja väiksema sissetulekuga perede lapsed käivad huviringides vähem (Jõul, 2015). Lisaks ei ole huvialaharidus valdkonniti ühtlaselt kaetud. Maapiirkondades on põhiliseks probleemiks poistes huvi äratavate huviringide nappus. Tehnikaringid peaaegu et puuduvad, kuna tehnika ise on kallis ja eesvedajaid-juhendajaid pole saadaval. Seega enamasti on valikus vaid kunst ja muusika, see aga mõjutab tugevalt poiste aktiivsust huviringides osalemises. Samuti mõjutavad maapiirkonna laste osalemist huvialahariduses ja huvitegevuses transpordiprobleemid. Huviringides saavad osaleda rohkem algklasside ja keskastme õpilased, kuna neil on väiksem koormus ja jääb aega üle ringides osaleda, võrreldes gümnaasistidega, kelle koolipäevad lõpevad küllaltki hilja (Maaelu Arengu..., 2005). Võrreldes maa- ja linnalaste huviringides käimist, siis on näha linnalaste suhteliselt aktiivsemat huvitegevuses osalemisest. Linnades on huvikoolide ja -tegevuste hulk suurem ja transpordiprobleemid väiksemad (Kannelmäe-Keerts, 2014).

Riigi toetus annab eelduse poiste arvu suurenemisele huvihariduses. Lisaks üldkultuuri- ja loodusringidele on viimastel aastatel riigipoolset toetust leidnud tehnikaringid. Tehnikaringides osalejad saavad töösuksi, mida tulevikuski vaja võib minna (Kask, s.a.).

Üha enam soovitakse lastel võimaluse korral tegeleda ka arvutiõppe, võõrkeelte või tehnikaringidega.

Jõul (2015) viis läbi uurimuse huvikoolide hulgas ning selle tulemused näitasid, et kõik uuringus osalenud huvikoolid olid arvamusel, et huviharidus on lapsele vajalik ja annab eluks erinevaid oskusi. Samas peab laps olema antud tegevusele pühendunud. Lisaks pöörasid huvikoolid tähelepanu faktile, et riik peaks huviharidust rohkem väärtustama. Õpilane, kes tegeleb huviharidusega, on tubli ka üldhariduses. Huvikoolist saab laps oskusi, mida ta saab kasutada ka üldhariduses. Näiteks osalemine muusikakoolis annab lapsele eluks vajaliku enesekindluse ja esinemisoskuse.

Kool või lasteaed peaks suunama lapsed huvikooli. Nemad näevad ära lapse tugevused ja saavad anda nii lapsele kui lapsevanemale sellekohast nõu (Jõul, 2015). Samas kui aga lapsel pole veel kindlaid huvisid tekkinud või ei oska ta öelda, milline huviring talle meeldiks, soovib Kaugema (2006) minna huvikeskusesse ja uurida kohapealt, milliseid ringe seal pakutakse. Sealjuures tuleks Kaugema arvates kindlasti arvesse võtta ka lapse iseloomuomadusi. Näiteks toob ta hüperaktiivse lapse, kes tahab palju liikuda, seega pole mõtet panna teda huviringi, mis nõuab keskendumist ja tähelepanu, sest kui laps on sunnitud tegema midagi, mis talle ei ole meelepärane, siis kaob tal huvi ning ei tule ka mingit tulemust (Kaugema, 2006). Sealjuures ei ole vaja huvitegevusega liitumiseks eelnevaid silmapaistvaid oskusi, kuna andekus võib avalduda tegevuse käigus. Seda enam, et huvitegevus annab palju rohkem kui vaid konkreetse valdkonna oskusi (Kannelmäe-Keerts, 2014).

Käesoleva töö koostajale teadaolevalt pole Eestis uuritud, mida peavad lapsevanemad oluliseks valides oma lastele huviringi ja mida nad ootavad huviringide korraldusest. Sellest tulenevalt on bakalaureusetöö eesmärgiks välja selgitada lapsevanemate ajendid oma laste huviringide valimisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringi korraldusele.

Töö uurimisküsimused on järgmised:

1. Missugused on lapsevanemate ajendid huviringide valimisel?
2. Kuidas kirjeldavad lapsevanemad huviringide rolli olulisust laste tuleviku kujunemisel?
3. Missugused on lapsevanemate ootused huviringide korraldusele?

2. Metoodika

Käesolevas bakalaureusetöös kasutati kvalitatiivset uurimismeetodit. Sellega on võimalik saada uuritavate aspektide kohta rohkem teavet ning sügavamaid arusaamu (Denzin & Lincoln, 2005).

2.1. Valim

Valimi moodustamiseks kasutati eesmärgipärast valimit, mis võimaldas uurimusse kaasata isikud, kellel oli töö eesmärgist lähtuvalt uuritava teema kohta kõige enam informatsiooni (Hardon, Hodgkin, & Fresle, 2004).

Valim moodustati põhimõttel, et lapsevanematel vähemalt üks laps käib 1. klassis ning võtab osa huvialakoolist või -ringist. Valimi moodustamiseks kasutati uurija isiklike kontakte. Uuringus osales viis intervjuueeritavat kolmest Eesti linnast. Uuritavate taustandmed on esitatud tabelis 1. Konfidentsiaalsuse tagamiseks asendati lapsevanemate nimed pseudonüümidega.

Tabel 1. *Uuritavate taustandmed*

Pseudonüüm	Lapsevanema vanus	Elukoht	Huviringides käivaid lapsi peres
Imbi	30	Viljandi	1
Leili	34	Tartu	2
Helga	33	Võru	2
Vello*	34	Tartu	2
Malle	36	Võru	3

*Prooviintervjuul osaleja

2.2. Andmete kogumine

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada lapsevanemate ajendid oma laste huviringide valimisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringi korraldusele, siis valiti andmekogumisviisiks poolstruktureeritud intervjuu. Andmete kogumise oluliseks põhimõtteks peetakse paindlikkust (Hirsjärvi et al., 2010) ja intervjuu annab selleks võimaluse. Samuti on intervjuuerides võimalik esitada täpsustavaid

küsimusi, kui selleks tekib vajadus (Laherand, 2008). Poolstruktureeritud intervjuu puhul on lubatud saada vastused vestlusvormis toimivas intervjuueerija poolt juhitud sihipärasel jutuajamises (Hirsjärvi & Hurme, 2006).

Andmete kogumise esimene etapp oli intervjuu kava koostamine ning kava koostamisel lähtuti uurimuse eesmärgist ja uurimisküsimustest ning ühtlasi tuginedi ka varasematele uurimustele (Huvikeskuste Juhtide..., 2005; Jõul, 2015; Maaelu Arengu..., 2005). Poolstruktureeritud intervjuu kava koosnes järgnevatest teemaplokkidest: 1) ajendid huviringi valimisel, 2) huviringi roll tulevikus, 3) ootused huviringi korraldusele. Intervjuu küsimused on esitatud lisas 1.

Pärast intervjuu kava koostamist viidi läbi Berg (2001) soovitusi järgides ühe lapsevanemaga pilootintervjuu, mille abil sooviti saada tagasisidet küsimuste keelekasutuse, mõistetavuse ja neutraalsuse kohta. Pilootintervjuu toimus uurija enda kodus ning kuna pilootintervjuu käigus saadi uurimisküsimustele vastused, mis olid intervjuu kavas. Uurimistöö seisukohast määrava tähtsusega muudatusi ei tehtud, seega kasutati ka pilootintervjuu transkriptsiooni andmeid analüüsides.

Seejärel viidi läbi veel neli intervjuud, mis toimusid 2016. aasta jaanuaris. Kolme intervjuu toimumispaigaks oli uuritava elukoht, üks intervjuu viidi läbi spordihoones lapse trenni ajal ja üks intervjuu toimus kohvikus. Intervjuud kestsid kuni üks tund ja salvestati nutitelefoniga vastava rakendusega, mille kasutamise vajalikkust selgitati ka intervjuueeritavale enne intervjuu algust ning samuti kirjeldati lühidalt lõputöö sisu ja selgitati, et valesi vastata ei ole võimalik, kuna intervjuu käsitleb lapsevanema isiklikku arvamust. Lisaks kinnitati osalejatele konfidentsiaalsusega seonduvat ja lubati, et uurija asendab töös kõik äratundmist võimaldavad andmed pseudonüümidega.

Hardoni, Hodgkini ja Fresle'i (2004) soovitudele tuginedes loodi nii pilootintervjuu kui ka kõigi järgmiste intervjuude läbiviimiseks sõbralik ja mõnus õhkkond, et saada võimalikult ausad ning informatiivsed vastused. Kõige lühem intervjuu kestis 24 minutit ning kõige pikem 43 minutit.

2.3. Andmete analüüs

Andmete analüüsides kasutati kvalitatiivset induktiivset sisuanalüüsi, kuna see võimaldab koondada mahukat tekstilist infot väiksemateks kokkuvõtivateks ühikuteks (Thomas, 2003). Andmete analüüs koosnes kolmest osast: intervjuu transkribeerimine, kodeerimine ja kategoriseerimine. Järgnevalt kirjeldatakse andmeanalüüsi etappide kaupa.

1. Intervjuu transkribeerimine

Salvestatud intervjuu kohandamisel tekstiks kasutati *Voice Memo* abi, kus oli võimalik intervjuud kerge vaevaga vastavalt transkribeerija vajadustele kas pausile panna või tagasi kerida. Lisaks kasutati intervjuude hoiustamiseks ja jagamiseks töö juhendajaga *dropbox.com* veebipõhist failide hoiustamise ja jagamise tarkvara teenust.

Transkribeerimisel jälgiti Laheranna (2008) poolseid transkribeerimisnõudeid nagu näiteks võimalikult täpne teksti üleskirjutus ja korduv ülekuulamine, et vältida tähelepanematust ja kiirustamist transkribeerimisel. Lihtsustamaks tekstist arusaamist ning tõstmaks reliaablust loeti transkribeeritud teksti korduvalt läbi, et olla tekstiga rohkem seotud (Cresswell & Miller, 2000).

Ühe intervjuu transkribeerimisele kulus keskmiselt neli tundi, millele lisandus teksti korduv lugemine. Transkribeerimisele kulus kokku ligikaudu 28 tundi. Transkribeeritud teksti saadi kokku 26 lehekülge. Näide transkriptsioonist on lisas 2.

2. Kodeerimine

Pärast andmete transkribeerimist oli induktiivse sisuanalüüsi järgmine etapp nende kodeerimine (Berg, 2001). Intervjuude kodeerimise põhilisteks eesmärgiks olid teksti mõistmine, kategooriate moodustamine ja süstematiseerimine (Laherand, 2008). Selleks kasutati andmetöötlusprogrammi *QCAmap*, mis on mõeldud tekstide analüüsimiseks kvalitatiivse sisuanalüüsi meetodil. Tekstide analüüsimiseks loodi programmis eraldi projekt lapsevanemate intervjuutekstide analüüsimiseks. Loodud projekti alla sisestati projekti sisule vastavad uurimisküsimused, misjärel salvestati transkribeeritud tekstid programmile sobivasse formaati (txt failivormingusse) ning lisati saadud failid. Andmeid analüüsiti uurimisküsimuste kaupa, kuna selline lähenemine võimaldab Mayringi (2000) sõnul andmestiku sügavat analüüsi, sest transkriptsioone analüüsitakse korduvalt erinevate lähtekohtade ehk antud juhul uurimisküsimuste kaudu.

Programmiga oli võimalik valida ja ära märkida lauseid või lauseosi ja neile kood luua. Sarnase tähendusega lauseosade kordumisel võimaldas programm märkida tekstiosa olemasoleva koodiga, mis oli eelnevalt loodud koodide hulgas. Esmalt valiti vastavalt uurimisküsimustele tekstist olulised üksused, mis võivad Graneheim ja Lundman (2004) järgi olla mitmetähenduslikud ja koosneda rohkem kui ühest lausest, kuid mille puhul leitakse seos uuritava teemaga. Sellest tulenevalt valis töö autor olulisteks üksusteks teksti osi, mis omasid tähendust ka lähtuvalt töö uurimisküsimustest. Tähenduslike üksuste sisukokkuvõtte põhjal sõnastati esialgsed koodid. Korduval kodeerimisel täpsustati esialgsete koodide sõnastust ning saadi koodid. Koodidest moodustus koodiraamat. Leidmaks sisemist kodeerimiskõla kodeeriti

andmed teistkordselt nädal hiljem, märkamaks uusi nüansse koodides ning ja ebakõlasid ning ühtlasi suurendada uurimuse usaldusväärsust.

3. Kategooriate moodustamine

Kategooriad moodustati kodeerimise käigus tekkinud koodidest. Kategooriad jaotuvad alakategooriateks ja peakategooriateks. Alakategooriad moodustati sarnase sisuga koodidest, mille nimetus tuleneb lähtudes kategooria sisust. Alakategooriatest, mille sisu oli sarnane, moodustusid peakategooriad. Näidis koodidest alakategooriate ja neist omakorda peakategooriate moodustamise kohta on esitatud tabelis 2.

Tabel 2. *Näidis koodidest alakategooriate ja alakategooriatest peakategooriate moodustamisest*

Koodid	Alakategooriad	Peakategooria
Kellaaja sobivus lapsevanemale	Toimumisaeg	Logistika
Transport huviringidesse	Asukoht	
Huviringide toimumiskoht		

Creswell ja Miller (2000) soovitusel peab uurija pidama uurijapäevikut suurendamaks uurimustöö usaldusväärsust ja saamaks paremat ülevaadet töö edenemisest uurimisprotsessi vältel, kuhu kirjutatakse sissekandeid uurimuse edenedes. Selle eesmärgiga pidas ka töö autor uurijapäevikut, kuhu märgiti üles töö käigus tekkinud probleemid ning küsimused. Kogu protsessi käigus sai töö autor uurijapäeviku vahendusel anda ülevaadet töö edenemise kohta ning ühtlasi arutada juhendajaga edasise töö planeerimist. Väljavõtte uurijapäeviku sissekannetest on esitatud lisa 3.

Järgnevalt esitatakse andmeanalüüsi tulemused uurimisküsimuste kaupa. Iga uurimisküsimuse juures tuuakse välja andmeanalüüsi käigus moodustatud peakategooriad ja alakategooriad. Tulemusi kinnitavad ning illustreerivad tsitaadid intervjuudest. Tsitaate on parema mõistetavuse eesmärgil vähesel määral toimetatud. Näiteks on transkribeerimistest eemaldatud üleliigsed täitesõnad ja üneemid. Tsitaatide lõppu on lisatud intervjuueeritava pseudonüüm.

3. Tulemused

Käesoleva bakalaureusetöö eesmärgiks oli välja selgitada lapsevanemate ajendid laste huviringide valimisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringi korraldusele.

3.1. Lapsevanemate ajendid huviringide valimisel

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Missugused on lapsevanemate ajendid huviringide valimisel?“ andmeanalüüsi tulemustest. Lapsevanemate vastustest eristus kuus peakategooriat: 1) lapsevanema enda varasem kogemus, 2) sotsiaalsete suhete arendamine, 3) vaba aja sisustamine ja tervisele kasulikkus, 4) logistiline mugavus, 5) juhendaja sobivus ja huviringi maksumus, 6) lapse enda soov. Järgnevalt esitatakse tulemused peakategooriate kaupa koos selgituste ja illustreerivate tsitaatidega.

3.1.1. Lapsevanema enda varajasem kogemus.

Uurimuses tõdeti, et lapsevanemad soovitasid oma lastele esmalt pigem neid huviringe ja spordialasid, millega on nad ka ise varem kokku puutunud või osalenud. Tunnistati, et huviringi valimine võib subjektiivne tunduda, kuna vanem toob tihtipeale lapsele variantideks neid vaba aja tegevusi, mis lapsevanemale endale on meelepärased. Uuringust selgus, et nii mõnigi vanem võib lapsepõlves teostamata jäänud unistusi proovida realiseerida oma laste näol. Näitena toodi oma lapsepõlv, kui valik oli piiratud, kuid kuna tänapäeval on valik lai, siis otsib ta uusi ja huvitavaid huviringe, mis ka talle endale huvi pakuvad.

Ma kasvasin üles Võrus, nii et seal oligi põhirõhk suusatamisel ja võrkpallil, seal ei olnudki eriti muud (Vello).

Me eelistame kas sporti või muusikat, sest mina ise ei saanud muusikat teha (Imbi).

Ja no eks enda järgi ikka valid, et on asjad, mida tead ja mida ei tea. Näiteks kergejõustikut ma tean, tantsimist ma tean ja endale meeldib ja siis lapsed lapsel ka proovida. Eks ta ongi selline subjektiivne., ikka enda järgi (Leili).

Eks vanemad kompenseerivad ikka enda puudujääke lapsepõlvest, et meil oli ju nii vähe variante, mida teha (Leili).

Intervjuudest tuli välja see, kuidas uuritavate enda lapsepõlve kogemused on mõjutanud seda, kuidas nad nüüd ise lapsevanematena toimivad. Näiteks selgus, et kui lapsena polnud eriti huviringides käinud, siis ei pööratud ka täiskasvanuna nii palju tähelepanu huviringidele, kus laps käib. Näitena toodi oma lapsepõlv, kus praegune

lapsevanem tundis, et on justkui sunnitud huviringis käima ja see tekitas vastumeelsust. Nüüd ise lapsevanem olles püüab ta seetõttu olla mõistvam ja laseb lapsel ise valida, mis talle meeldib.

Ma ei ole ise kunagi midagi teinud, ilmselt sellepärast ei ole see minu jaoks ka nii oluline (Helga).

3.1.2. Sotsiaalsete suhete arendamine.

Uuritavate arvates oli positiivne osa huvitegevusega tegelemise juures uute sõprade leidmine. Eraldi toodi välja ka näiteks, et trennist on võimalik leida püsivaid sõpru ning neilt saadud positiivne eeskuju koos sporti harrastada, innustab ka oma lapsi.

Trennist saab sellised positiivsed ja püsivad sõbrad (Imbi).

Üks intervjuueeritav pani lapse teadlikult huviringi, et laps saaks eakaaslastega suhelda ja poiste seltskonnas rohkem mängida ja aega veeta. Vanema eesmärk oli kompenseerida lapse vähest ajaveetmise võimalust soo- ja eakaaslaste seltsis.

Kusjuures ma ei tea, kas ma enne ka sulle ütlesin, aga pojale sai see kergejõustiku trenn valitud sellepärast, et lasteaias on väga vähe poisse järgmine aasta, tema vanuseid ei olegi, et meil on vaja natuke kompenseerida seda osa ka, et ta omavanuste ja omasoolistega koos rohkem oleks, kui päris aus olla (Leili).

3.1.3. Vaba aja sisustamine ja tervisele kasulikkus.

Vastanute arvates oli väga oluline lastele kindla distsipliini õpetamine. Uuringus osalenu rõhutas kuivõrd oluline on distsipliin, näiteks pesemisharjumus on tähtis. Ühtlasi toodi välja ka, et huviringides regulaarne osavõtt õpetab lapsele järjekindlust, kuid mainiti, et tihtipeale võib see lisaks vajada ka lapsevanemapoolset tuge ja suunamist.

Ma arvan, et see on väga oluline. See õpetab lapsele distsipliini, et tekivad kindlad harjumused, näiteks ka pesemisharjumused (Imbi).

Kuna ma ise olen väga kehv trennides käija, siis ma loodan, et mu poeg on vähe järjekindlam ja üritan teda selles osas toetada ja suunata rohkem, kui minu vanemad seda tegid... Ja ma arvan, et laps peaks tegelema mingisugusegi huvitegevusega (Imbi).

Kõik intervjuueeritavad olid ühel meelel, et lapsed peaksid mingisuguse huvitegevusega tegelema. Valdavalt eelistati selleks sportlikku tegevust. Vastanute sõnul on huviringid juba seetõttu füüsiliselt kasulikud, et lapsed ei veedaks kogu vaba aega nutiseadmete ja ekraanide

taga. Üks vastanutest tõi olulise aspektina välja lapse vaba aja mõistliku sisustamise, et tal ei tekiks võimalust sattuda pahandustesse. Eraldi täiendati ka, et kuna just poisid kipuvad tihedamini probleemidesse sattuma, siis vajavad nad rohkem huvitegevusse suunamist.

Ükskõik milline trenn on ju see tahvliarvuti tagant ära saamine. Selles mõttes on ju kasulik (Vello).

Et ta ei läheks näiteks niisama tänava peale jõlkuma või aega surnuks lööma, vaid kasutaks seda aega nagu mõttestatult ära. Siis on aega vähem lollusteks... Poisid nii või naa satuvad igast pahandustesse ja sekeldustesse, et võib olla trenn ja trennikaaslased suunavad natuke sellest eemale... sellisele positiivsele tegevusele (Imbi).

3.1.4. Logistiline mugavus.

Enamasti olid intervjuueeritavad arvestanud, et nemad kui lapsevanemad, peavad lapse huviringi autoga viima, seega pidi jälgima huviringi toimumisaja ja -koha sobivust ka vastavalt lapsevanemale. Uuringust selgus, et mitmete jaoks mängis sobiva huviringi valimisel väga olulist rolli huviringi toimukoht, et vanemas eas saaksid lapsed sellest iseseisvalt osa võtta. Teisena tõi vastanud välja, et huviringi toimumisaeg pidi sobituma nende töötundidega. Ühe vastanu meelest ei tohiks väikeste laste trennid toimuda päevasel ajal, kui nende vanemad on tööl, kuna üldiselt on nii noored vaja tuua ja viia kohale lapsevanemate poolt.

Mul oli nagu põhimõte, et kui toimub lasteaia, siis võtavad osa, aga ringi sõidutama ja taksojuhti ma mängima ei hakka. Et ja nii ongi (Leili).

Kellaajad ja logistiliselt ka.. Tütre puhul pole see enam oluline, et tema saab nüüd ise. Tema puhul oli hästi oluline asukoht. See oli küll üks asi, mida ma väga vaatasin ja tantsukool on meile hästi lähedal, et kui hiljaks hakkab jääma, siis ka ikka veel jõuab sinna. Asukoht oli tol ajal (septembris) isegi olulisem mulle, kui hind. Spordikool on ka valitud sellepärast, et okei praegu ma pean küll olema trennis kaasas ja ootama teda, aga praegu on ta ka veel nii väike ja ise ütleb ka, et tahab, et keegi tema juures kaasas oleks.. Aga aasta pärast saab ta ise juba siia tulla, siis on see endiselt nii lähedal meile... siis võib olla tuled veel järgi, et see mulle ei meeldi, kui pimedas nad ringi kondavad, aga põhimõtteliselt siiski on kõik trennid nii lähedal valitud, et neil ei oleks mingit probleemi ise sinna kohale minna. Kõik eeldused selleks on tehtud. Ja siin on palju alasid, mille seast ta saab hiljem valida ja proovida. See ei ole ju ainuke (Leili).

3.1.5. Juhendaja sobivus ja huviringi maksumus.

Uurimistöös osalenud lapsevanemate jaoks oli oluline lapse ja juhendaja vaheline sobimine ja hea läbisaamine. Vastanud lapsevanemad jälgisid treeneri/juhendaja sobivust ning tegid võimaluse korral taustakontrolli, kas spordiasutuse kodulehel või tuttavate kaudu. Toodi välja see, et lapsed annavad enamasti ka tagasisidet juhendaja kohta. Uurimuses leiti, et isegi siis kui laps ei räägi, on võimalik märgata, kui midagi on valesti või kui laps ei soovi enam meelsasti huviringi minna.

Need peavad olema ikka toredad ja südamlikud inimesed, kes suudavad nende lastega suhelda ja samas ka ohjata... üldiselt vaatan ikka lehel pildi ära, milline on ja mis tema kohta kirjutatakse, aga samas see ei anna mulle ju seda õiget pilti inimesest endast... Ja tütar on mul selles suhtes hästi hea inimeste indikaator, et tema räägib kohe ära, et mis värk on ja kus millised õpetajad on ja ma väga täpselt saan pildi, küll läbi tema silmade, sest mina ju ise ei näe, aga ei.. talle sobib ja siis on hästi.. Poeg räägib vähem, aga eks ta ütleks, kui miski ei meeldi (Leili).

Kirjeldati ka juhtumit, kus huviringi juhendajaks sattus treener, kellega ei oldud rahul - treeningutest puudus lapsevanema arvates sisu ja arenguvõimalus tulevikuks. Sellisel juhul katkestas laps ka huviringis osalemise.

Judot ta ka enam teha ei tahtnud. See oli ka selline nalja tegemine seal. Kui ta oleks sinna edasi jäänud, siis mingit erilist arengut seal oodata poleks olnud, sest see treener ei olnud eriti see, kes viitsiks midagi pingutada või arendada (Imbi).

Enamikule uuringus osalenud lapsevanematest ei mänginud huvitegevuse maksumus laste huviringide valimisel rolli. Intervjueeritavad arvasid, et laste huviringide eest tasumiseks jätkub neil piisavalt raha, kuna need huviringid on jõukohase hinnaga, kus nende lapsed hetkel käivad. Küll aga vaadati, et mitme lapse huviringides käimise korral jaguneks kuluv summa laste vahel võrdselt.

Kindlasti oli rahal ka oluline roll ja see, et võrdselt saaksid. See ka, et kui üks saab, siis peab teine ka saama (Leili).

Ei, need kaks rühma küll me saame endale lubada, ja no rohkem me ei vaadanud isegi rahaliselt, vaid juba ajaliselt ja lapse koormuselt. Ja, et kas ta ise tahab sinna üldse minna enam (Vello).

Lapsevanemate arvates ei ole huviringi tasu takistus, kuna koolides pakutakse ka tasuta huvitegevusi, mille seast on võimalik lapsel valida. Ühtlasi arvasid intervjueeritavad

laste huviringidesse panemise kohta enne kooli minemist, et see on küll vaheldus pärast lasteaia olemist, aga samas ebavajalik.

No tegelikult võib olla lasteaia ei peaks veel nii palju huvialaringidesse panustama, et see on suhteliselt vanemate rida, et kas nad käivad kuskil või mitte, aga kooliga läheb ju lihtsamaks. Seal ei ole koolimaksu, kuigi oleneb ilmselt, mis kooli sa valid, aga põhimõtteliselt ikka enamikel ei ole. Selles suhtes, et koolis tekib kohe võimalusi juurde ja need kooliringid, mis kool pakub, need on ju tasuta. Siis hakkab elu nagu rohkem ja siis saab laps rohkem valida ja ise ka rohkem teadlik (Leili).

3.1.6. Lapse enda soov.

Uuritavad töid välja, et lisaks nende lastele käib samades huviringides, kas üks lapsevanematest või õdedest-vendadest. Olulist rolli mängisid ka lapse koolikaaslased ja sõbrad. Märgati, et lapsel on tekkinud huvi liikumiseks, kui mõni ta sõber või sugulane on samuti liitunud.

Noorem hakkas ka nüüd siin ajama, et tahab võrkpalli minna... See huvi tuli ka sellest, et vanem õde mängib (Helga).

Näpustuudiosse ta läks, sest teised seal käisid klassist ka seal. Ma olin nõus kõigi oma laste valikutega (Malle).

Selgus, et mõningatel juhtudel pole lapsevanemad laste käest ise üle küsinudki, kust neil on tekkinud soov huviringidega liitumiseks. Vanemad ise eeldavad, et lapsed on koolist infot saanud ja sealt ilmselt on ka huvi tekkinud.

Nad ise valisid need, koolis reklaamiti (Malle).

Uurimuses osalenud lapsevanemad leidsid, et kuigi lastel on oma arvamus ja seda tuleks kuulata, siis sellegi poolest on mõistlik neile ka soovitusi anda. Siinkohal vanem arvestab lapse huvide ja tugevamate külgedega, kuna laps ise pole kõikide huviringidega tuttav või pole neist kunagi kuulnud. Ilma uurimise ja soovituseta võivad mitmed lapsele väga põnevad huviringid märkamata jääda, leidsid intervjuueeritud lapsevanemad.

See ujumine oli juba lasteaia ajast... see on talle kogu aeg meeldinud ja sinna ta tahab minna... ja siis me vaatasime...no pallimänge ma talle pakkusin, aga sinna ta ise ei tahtnud... neid laulu ja tantsu asju ta ka ei tahtnud, aga loodusringi me nagu rääkisime ja vaatasime seda kirjeldust ja siis kui me talle ette olime rääkinud, mis seal loodusringis on, siis sinna ta tahtis isegi minna (Vello).

Ei noo need ikka kõik täiesti meie soovitud.. noh.. kõige pealt arutad mehega, et kuhu võiks minna laps, siis käid lapsele välja selle variandi ja kuulad ära, mis tema arvamus sellest on... saadad ta kohale vaatama ja proovima.. ja siis ta on vaimustuses kõigest (Leili).

Ega laps ise päris neid valikuid ei saa teha, et ise peab ka ikka suunama. Ta ei tea isegi, mida ta tahab (Leili).

Seega võib kokkuvõtlikult öelda, et intervjuude vastustest ilmnes, et lapsevanemad lähtusid huviringide valikul enda varasemast kogemusest, soovist arendada lapse sotsiaalseid suhteid, sisustada vaba aega pidades sealjuures silmas, et see soovitavalt ka tervisele kasulik, logistilisest mugavusest, juhendaja sobivusest ning lapse enda soovist. Huviringi valikul ei olnud maksumus lastevanemate jaoks oluline aspekt.

3.2. Huviringide rolli olulisus laste tuleviku kujunemisel lapsevanemate kirjeldatuna

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Kuidas kirjeldavad lapsevanemad huviringide rolli olulisust laste tuleviku kujunemisel?“ andmeanalüüsi tulemustest.

Andmeanalüüsil eristus neli kategooriat: 1) avardab silmaringi, 2) loob võimalusi karjäärivalikus, 3) annab võimaluse väljuda koolirutiinist, 4) õpetab distsipliini, harjumusi. Allpool tutvustatakse tulemusi kategooriate ja alakategooriate kaupa.

3.2.1. Avardab silmaringi.

Intervjueeritud lapsevanemad arvasid, et huviringidest osavõtt avardab nende laste silmaringi ning olid veendunud, et iga kogemus rikastab edaspidiseid valikuid tulevikuks. Samuti leidsid uurimusele vastajad, et huviringide roll on oluline, kuna see annab lastele võimaluse proovida erinevaid alasid ja tegevusi ning nad võivad leida hobi või kire koguks eluks.

/.../ja iga kogemus, ükskõik, mis valdkonnas on ju ikkagi elukogemus. Kogenud ja laia silmaringiga inimesed on alati hinnas (Leili).

Nad saaks proovida erinevaid asju ja näeksid ja vaataksid, mis neile meeldib (Leili).

3.2.2. Loob võimalusi karjäärivalikus.

Uuringust selgus, et vastanud valisid ja suunasid lapsi huviringidesse lootuses, et nende järeltulijatel võib sellest kasu olla ka tulevikus karjäärivalikul. Muusikakool oli küll

hinnatud lapsevanemate seas, kuid intervjuueeritavad tõid välja, et kooris laulmine pole niivõrd kasulik tulevikus, kui näiteks mõne pilli selgeks õppimine. Samas oli üks uuringus osalejatest seisukohal, et loodusring on tänapäeval vajalikum kui mudilaskoor. Intervjuudes toodi välja ka võimalus, et huviringist võib tulevikus välja kujuneda karjäär ning see on inimese jaoks kõige positiivsem tuleviku väljavaade, kui on võimalus tegeleda millegagi, mida armastatakse.

Loodusringi ma tahtsin ja seebitasin, et ta sinna läheks. Seda on tänapäeval rohkem vaja, kui mingit mudilaskoori (Vello).

No muusikat ma nüüd natuke sunnin peale jah, et teeks midagi sellist ka ja, et tulevikus oleks rohkem võimalusi (Malle).

Me kõik tahaks tegeleda sellega, mida me armastame, mis meile meeldib. Õeldakse ju, et kõige õnnelikumad on inimesed, kes suudavad oma hobi ja töö ühendada. Võibolla tekib tulevane eriala valiku otsus või töökoht just tänu kooliajal proovitud huviringile (Leili).

3.2.3. Annab võimaluse väljuda koolirutiinist.

Intervjuueeritavad tõid huviringidega tegelemise positiivse mõjuna välja ka võimaluse lülituda välja argipäeva rutiinist. Suurem tõenäosus, et hobi või spordialaga tegeletakse hilisemas eas, kui sellega ollakse juba eelnevalt lapsepõlves tuttav.

Et neil oleks vaheldust ning eelkõige annab huviala võimaluse end arendada väljaspool traditsioonilist koolirutiini ja võib ju sedasama rolli mängida ka tulevikus töö kõrvalt - pakkuda vaheldust, arenguvõimalust, positiivseid emotsioone (Leili).

3.2.4. Õpetab distsipliini ja harjumusi.

Eraldi välja toodi ka, et regulaarselt huviringides käies tekivad lapsel kindlad harjumused ja see õpetab distsipliini ja korrapärasust. Üks intervjuueeritu kirjeldas, kuidas tema lapse treener nõuab kohustuslikus korras, et kõik tema õpilased pärast trenni käivad pesemas. Selline hügieenihoidmise juurutamine on noorte seas vajalik ning kasulik.

Ma arvan, et see on väga oluline. See õpetab lapsele distsipliini, et tekivad kindlad harjumused... näiteks ka pesemisharjumused (Imbi).

Kokkuvõtvalt saab seega öelda, et lapsevanemad olid veendunud, et huviringid mängivad olulist rolli nende laste tuleviku kujundamisel. Lapsevanemad olid arvamusel, et huviringidest osavõtt avardab laste silmaringi, loob võimalusi karjäärivalikus, võimaldab lastel koolirutiinist väljuda ning õpetab distsipliini ja häid harjumusi.

3.3. Lapsevanemate ootused huviringide korraldusele

Järgnevalt antakse ülevaade uurimisküsimuse „Missugused on lapsevanemate ootused huviringide korraldusele?“ andmeanalüüsi tulemustest. Eristus kolm kategooriat: 1) sobiv maksumus, 2) ootused treenerile/ juhendajale, 3) logistiline mugavus. Järgnevalt esitatakse tulemused kategooriate ja alakategooriate kaupa.

3.3.1. Sobiv huviringi maksumus.

Seega saab öelda, et uurimuses osalenud lapsevanemaid huviringi maksumus otseselt ei mõjutanud, kuid nad pidasid oluliseks, et huviringi maksumus oleks neile ka edaspidi jõukohane. Näiteks toodi jalgpall, kus kuumakse ei valmistanud probleemi, küll aga mainiti lisaks ära pidevad kulukad lisaväljaminekud varustusele ja väljasõitudele.

Ma tegelikult ei soosi seda jalgpalli üldse. Minu meelest on see nii kulukas ala, et küll seal on vaja neid kaitsmeid ja siis neid erijalanõusid ja muudkui kasvavad nad välja, nii et on vaja jälle uusi. Seal on rohkem neid kulusid ka, võistlustele minekud ja nii... Ja neil on koguaeg minu meelest mingid võistlused (Leili).

3.3.2. Ootused treenerile/juhendajale.

Uuringus toodi ühe tähtsama ootusena välja juhendaja professionaalne suhtumine oma huviringi. Intervjueeritavad ütlesid, et huviringi sisu peaks olema mõtestatud ja sisukas, et lapsel oleks arenguvõimalust. Vastanud märkisid eraldi ära, kuidas nad ei oota, et laps harrastaks huviringi professionaalselt tuleviku karjääri suhtes, aga samas võiks lapsel vähemalt see võimalus olla. Näiteks toodi välja, et loodusingis ei istutaks tegevusetult, vaid kui laps õhtul koju jõuab, siis on ta ka omandanud uusi teadmisi loodusteaduse kohta. Ühtlasi tõi üks vastanud lapsevanematest välja, kuidas tema vahetas lapsel huviringi, kuna ta ei näinud lapse arenguvõimalust selle treeneri käe all.

Et nendes rühmades saaks ta ka seda, mida need rühmad on mõeldud pakkuma, et ujumises ikka toimuks ikka trenn, mitte mingi niisama vees lobistamine ja et selles loodusingis ka aega lihtsalt surnuks ei lööda, vaid räägitaksegi ja antaksegi loodusharidust (Vello).

Mulle on oluline, et seda professionaalsel tasemel tehakse. Ma ei mõtle nagu karjääri mõttes, aga et see ei oleks ka selline tilu-lilu, vaid seal peab ikka olema natuke sisu taga, et arenguvõimalus ikkagi jääks (Leili).

Intervjueeritud lapsevanemate arvates peaksid grupid olema mõistliku suurusega, et juhendaja jõuaks kõiki lapsi hoomata ja silma peal hoida. Vastanud arvasid ühtselt, et kui rühm on liiga suur, siis tekib laste seas segadus ja igavusest hakatakse lollitama, mistõttu ei suuda juhendaja enam lapsi kontrolli alla saada ja individuaalset tähelepanu saab iga laps vähem. Samas nenditi intervjuus ka, et liiga väike grupp pole hea, sest kui neid on liialt vähe, siis kaob lastel huvi selle tegevuse vastu.

Kohati häirib, et poja trennis käib liiga palju lapsi, et palju on järjekorras ootamist ja passimist ja siis hakkab igav ja hakatakse lollitama ja siis lõpuks ei käi treeneril enam jõud neist üle... Eks järgmine aasta ehk on vähem lapsi rühmas või jaotub kuidagi teisiti siis ära, anname aega hetkel. Tütrel on trennides parem, seal on veidi vähem lapsi ja siis saab rohkem tähelepanu (Leili).

Samas oli vastanute seas ka lapsevanemaid, kelle jaoks ei mänginud treeneri isikuomadused ega professionaalsus ega ka grupi suurus olulist rolli. Uuringus leiti, et juhendaja peaks ise suutma mõista mitme lapsega korraga suudab ta oma huviringides toime tulla ning vastavalt sellele ka toimima.

Sa küsid sellise käest, keda üldse ei huvita. Ma ei tea, minul pole vahet mitu last on seal. Õpetajal on raske, mitte minul (Helga).

3.3.3. Logistiline mugavus

Uuringus toodi välja, et kuna nii noori lapsi sõidutab enamasti lapsevanem nii trenni kui koju, siis peab huviring sobima kellajaliselt just täiskasvanule. Intervjueeritavad märkisid ka, et juhul kui lapse huviring toimub pärast kooli koolimajas, siis on see positiivne, aga teistel juhtudel on tihti see mujal ja sinna sõidutamiseks peab lapsevanem töö juurest lahkuma ja iga töökohaga ei pruugi see isegi võimalik olla. Üks uurimuses osalenud lapsevanem tundis, et nii väikeste laste trennid võiksid kõik toimuda õhtusel ajal, sest lapsed ise veel huviringidesse ei lähe, seetõttu võiks toimumisajad olla vastavalt täiskasvanute töötundidele. Üks intervjueeritu nentis ka, et kellaaja sobimatuse tõttu on ta pidanud ka mõnest huviringist loobuma, kuna tal pole võimalik keset tööpäeva last transportida.

Ajaliselt on vaja, et lasteaiaga sobiks ja tütrel on pärast kooli ära, nii et see sobib ka hästi (Leili).

Ma pean ju teda vedama. Ma ei saa töö juurest ära käia niimoodi. Ma niigi pean tal järel käima, kuna 14.15 hakkab tal trenn ja sellisel juhul pean ma ikka töö juurest ära tulema ja vedama teda. Vahel veab siis lapse vanaisa, sest üksi ma ei jõua lihtsalt (Imbi).

Läbimõeldud asukoht säästab hiljem trenni sõidutamistest ning mängis üht olulisemat rolli huviringi valikul. Kui paaril intervjueeritud lapsevanemal polnud oma kodukohas võimalik valida huviringide toimumiskohta, siis need, kellel oli see võimalik, mõtlesid selle üle põhjalikult ning tegid kõige mõistlikumad valikud. Vastanud lapsevarem märkis isegi, et huviringi valides jälgisid nad trennimaksust rohkem isegi toimumiskohta, sest oli võetud seisukoht, et laps peab tulevikus ise hakkama saama. Ja seda võimalikult mugavalt ja ohutult ehk, et huviringid peaks toimuma võimalikult lähedal koolile ja kodule. Lisaks valiti spordiasutus, kus laps saab hiljem soovi korral ka ala vahetada, aga vähemalt on asutus talle juba tuttav ja ka sportimine pole enam võõras.

Kokkuvõtvalt saab öelda, et lapsevanemate jaoks kõige tähtsam ootus on juhendaja professionaalne suhtumine oma huviringi ning kõikidele lastele tähelepanu pööramine. Huviringi valikul mängis üht olulisimat rolli logistiline mugavus ehk lapse huviringi asukoha ning toimumise kellaaja sobivus vanemale. Lapsevanemaid ei mõjutanud huviringi maksumus, kuid toodi välja pidevate lisakulutuste aspekt.

4. Arutelu

Käesoleva töö eesmärgiks on välja selgitada lapsevanemate ajendid laste huviringide valimisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringi korraldusele. Sepp (2010) väidab, et iga inimese elu kulgeb teatud kontekstis, mispärast ei saa jätta arvestamata keskkonda inimese elukäigu mõjutajana. Inimese eesmärgivalikuid ja eesmärkide realiseerimise võimet võivad mõjutada mitmed sotsiaalsed-kultuurilised faktorid nagu soostereotüübid, perekonna sotsiaal-majanduslik staatus, väärtushinnangud, kuid ka tema kokkupuuted ühe või teise valdkonnaga. Seetõttu on oluline võimalikult mitmekülgselt valikutega haridusvõimaluste kättesaadavus kõigile lastele.

Järgnevalt arutletakse töö tulemuste üle. Aruteluteemade puhul on üldjoontes järgitud uurimusküsimuste järjestust. Uurimistulemustest selgus, et lapsevanemad valisid laste huviringideks enamasti selliseid, millega olid neil varasemad kogemused olemas või mis neile endile meeldisid. Lisaks tunnistas nii mõnigi lapsevanem, et nad on lapse pannud sellisesse huviringi, kuhu ta ise oma lapsepõlves oleks tahtnud minna. Suurt rolli mängisid ka lapsevanema enda kogemused ja kokkupuuted huvialategevustega. Seega on käesoleva uurimuse tulemused heas kooskõlas varasemate uurimustega üldhariduses, kus on välja toodud, et harjumus liikuda saab alguse kodust, kuna kui perekond on koos aktiivsed tervisespordi harrastajad, siis tunnevad ka lapsed liikumisest rõõmu ning otsivad üha uusi tegevusi (Hiiemäe & Kivisaar, 2014).

Jõul (2015) kirjeldas oma uuringus, kuidas võimaldades igale lapsele kvaliteetse vaba aja, aitame lastel omandada ka sotsiaalseid oskusi, mis aitab neil kasvada mitmekülgseteks ja edukateks täiskasvanuteks. Uuringus osalenud täiskasvanute arvates on sotsiaalsete suhete arendamine väga oluline tegur lapse isiksuse kujunemisel. Lapsevanemad tõid välja huviringist saadud sõprade positiivse eeskuju, mis motiveerib last olema edukam ja püsivam. Intervjuudes mainiti, et huviring valiti eesmärgiga leida lapsele soo- ja eakaaslastest sõpru, kuna argipäevaselt ei puututa nendega lapsevanema hinnangul piisavalt palju kokku. Hiimäe ja Kivisaar (2014) leidsid samuti, et huviring aitab lapsel rahuldada tähelepanu- ja tunnustusevajadust ning ta leiab sealt eakaaslaste seast ka uusi sõpru, mis ühtib ka uurimuses vastanud lapsevanemate arvamustega.

Intervjueritud lapsevanemad oli ühel meelel, et lapsed peaksid tegelema vähemalt ühe huvitegevusega ning eelistatult võiks see olla füüsiline tegevus. Maaelu Arengu Instituudi (2005) uuringus selgus, et huvitegevus toetab iseseisvust, omaalgatust, initsiatiivikust ja aktiivsust, mis kattus ka vastanud lapsevanemate arvamusega. Lisaks distsipliiniga harjumisele ja iseseisvuse kujunemisele toodi ühe olulisema põhjusena välja nutiseadmetest eemale saamine, mis on tänapäeval suureks mureallikaks mitmetele lapsevanematele. Samuti tõid poiste lapsevanemad välja, et nende meelest on eriti tähtis, et lapse vaba aeg oleks mõistlikult ja mõttestatult sisustatud välistamaks võimalust, et noorukid satuvad negatiivsesse seltskonda. Ka Jõul (2015) leidis oma uuringus, et kaasatus huvitegevusse vähendab asotsialiseerumise võimalust, seda eriti poiste seas. Ta tõi välja, et kui lapse vabaaeg on organiseerimata, siis suurendab see võimalust sattuda n-ö valesse keskkonda. Huvitegevusel on seega ka kuritegevust ennetav funktsioon.

Kannelmäe- Keerts (2014) on välja toonud, et võrreldes maa- ja linnalaste huviringides käimist, siis on näha linnalaste suhteliselt aktiivsemat huvitegevuses osalemisest. Linnades on huvikoolide ja -tegevuste hulk suurem, transpordiprobleemid on väiksemad. See tuli välja ka intervjueritajate vastustest ning kuigi küsitleti linnas elavaid lastevanemaid, siis sellest järeldub, et valiku vahe tuleneb ka olenevalt linna suurusest. Uurimistulemustest selgus, et kuigi linnas elades võivad transpordiprobleemid väiksemad olla, siis jälgiti huviringide toimumiskohta ja -aega väga hoolsalt, kuna lapsed on veel noored ja iseseisvalt veel linna peale neid ei usaldatud ning see eeldas lapsevanemapoolset transporti huviringidesse.

Töö autori hinnangul on oluline juhendaja ja lapse omavaheline sobivus ning läbisaamine, seda meelt olid ka uuringuse intervjueritud lapsevanemad. Mitmed olid valinud huviringi vastavalt soovitatud juhendajale või kuulasid lapse tagasisidet huviringi juhendaja kohta. Samamoodi tundsid Huvikeskuste Juhtide Kogu (2005) uuringus osalenud, et

huvialakoolides on vaba ja sõbralik õhkkond võrreldes tavakooliga. Üheks oluliseks teguriks selle juures on kindlasti oma tööd armastavad ja pühendunud töötajad.

Enamik uuringus osalenud lapsevanematele ei mänginud huvitegevuse maksumus laste huviringide valimisel rolli. Intervjueeritavad arvasid, et laste huviringide eest tasumiseks jätkub neil piisavalt, kuna need huviringid on jõukohase hinnaga, kus nende lapsed hetkel käivad. Küll aga vaadati, et kuluv summa jaguneks mõlema lapse vahel võrdselt. Suhtelises vaesuses elab Eestis üle viiendiku elanikkonnast, mistõttu on vaesus suureks probleemiks huvihariduse kättesaadavuses, kuid samas on huviharidus üks viise kuidas tagada lapsele kvaliteetne vaba aeg (Jõul, 2015). Võimaldades igale lapsele kvaliteetse vaba aja aitame lastel omandada ka sotsiaalseid oskusi, mis aitab neil kasvada mitmekülgseteks ja edukateks täiskasvanuteks. Statistikaameti andmetel oli absoluutse vaesuse määr Eestis 2013. aastal 8%, suhtelises vaesuses elas rohkem kui iga viies inimene. Absoluutse vaesuse puhul võib öelda, et lapse osalemine huvitegevuses sõltub sellest, kas leitakse tasuta ring (Vaesusest vabaks... 2015). Ka töö autori läbi viidud uurimuses osalenud lapsevanemad arvasid, et huviringi tasu ei pea olema takistuseks, kuna koolides pakutakse tasuta huvitegevusi, mille seast on võimalik lapsel valida. Ükskõik millise huvialaga laps tegeleb, on see lapse jaoks kvaliteetne vaba aeg (Jõul, 2015).

Huviringi valimisel tuleb Hiiemäe ja Kivisaare (2014) arvates lähtuda lapse soovist ja sellest, mida lapsele endale meeldib teha, samuti tuleb silmas pidada lapse isikuomadusi. Seda tõestasid ka uurimuses osalenud lapsevanemate vastused, kuid lisasid, et samas tuleks lapsele tutvustada ka uusi huviringe, sest ilma täiskasvanu soovituseta võivad lapse jaoks need märkamata jääda. Intervjueeritud märkisid ka, et mitmel juhul avaldas laps huviringiga liitumiseks soovi, kui mõni lähedane või sõber tegeles juba eelnevalt sama huvitegevusega.

Huviharidus on üks võimalustest toetada noore arengut, kujundades noores teadmisi ja oskusi ettetulevate väljakutsete, valikute ja võimalustega positiivseks toimetulekuks ning ühtlasi on see ka kui mitteformaalne haridus, mis aitab kaasa noore parematele võimalustele tulevikus, sealhulgas ka tööturul konkureerimisel (Maaelu Arengu..., 2005). Need seisukohad on kooskõlas käesoleva uurimuse tulemustega, kus intervjueeritud lapsevanemad tundsid kuidas huviringidest osavõtt avardab nende laste silmaringi ning olid veendunud, et iga kogemus rikastab edaspidiseid valikuid tulevikuks. Jõul (2015) leidis oma uurimuses, et huviharidus ei anna lapsele üksnes teadmisi kitsast valdkonnast, vaid avardab silmaringi ja võimaldab saadud teadmisi kasutada ka üldhariduskoolis, mis leiab kinnitust ka käesoleva töö autori uurimuse tulemustest. Samuti leidsid uurimusele vastajad, et huviringide roll on oluline, kuna see annab lastele võimaluse proovida erinevaid alasid ja tegevusi ning nad võivad leida hobi või kire koguks eluks. Intervjuudes toodi välja ka, et võib juhtuda nii, et

huviringist võib tulevikus välja kujuneda karjäär ning see on inimese jaoks kõige positiivsem asi, kui on võimalus tegeleda millegagi, mida armastatakse.

Kuigi huvitegevus on lapse jaoks lisakoormuseks, on märgitud ka huvitegevuse lõõgastavat ning pinget maandavat mõju (Jõul, 2015). Ka intervjueeritavad mainisid ära huviringidega tegelemise positiivse mõjuna võimaluse lülituda välja argipäeva rutiinist ning ühtlasi on suurem tõenäosus, et hobi või spordialaga tegeletakse hilisemas eas, kui sellega ollakse juba eelnevalt lapsepõlves tuttav. Seejuures märgiti ka ära läbi huviringide distsipliini välja kujunemine, millel uuringus osalenud lapsevanemate jaoks oli oluline roll tulevikus.

Intervjueeritavate ootused huviringide korraldusele kattusid ka vastanute ajenditega huviringide valimisel. See on võimalik, kuna nii ajendid kui ootused on omavahel tihedalt seotud. Lapsevanem, valides enda lapsele huviringi lähtub enamasti uuringus mainitud ajenditest ning seejärel tekivad ootused, mis tulid välja lapsevanemate vastustes.

Uurimistöö käigus sain aru, et intervjuude läbiviimine on märgatavalt keerulisem kui esialgselt ette kujutasin. Kitsaskohana toon väljavähese kogemuse intervjueerimisel. Usun, et eksperdi läbi viidud intervjuud suurendaksid uurimistulemuste usaldusväarsust. Oleksin võinud küsida intervjueeritavatelt rohkem täpsustavaid küsimusi ja vastamiseks aega anda ning mõne küsimuse erinev sõnastus oleks aidanud paremini vastata uurimisküsimustele. See omakorda oleks andnud rikkalikuma andmestiku.

Samuti puudus töö autoril varasem kogemus kvalitatiivsete uuringute vallas, seega kulus nii intervjuuküsimuste väljatöötamisele kui ka andmete analüüsimisele planeeritust rohkem aega. Kodeerimisprotsess osutus samuti oodatust keerulisemaks, seetõttu tuli kodeerimist mitmeid kordi uuesti teha. Kategooriate moodustamisel oli uurijal keeruline fokuseerida vaid uurimisküsimustele ning taas kulutati palju aega ümberkategoriseerimisele. Arvestades töö koostaja vähest kogemust oleks uurimistulemuste reliaablusele autori hinnangul kasuks tulnud kaaskodeerija kasutamine.

Töö praktilise väärtusena võib välja tuua asjaolu, et autorile teadaolevalt pole varem uuritud Eesti lapsevanemate motiive laste huviringide valimisel ja koolivälise aja sisustamisel. Sellest lähtuvalt võiks lapsevanemad töö lugemisest saada ideid kuidas oma laste vaba aega sisustada ning mille põhjal lapsele huviringi valida. Huviringide juhendajatele võiks töö anda hea ülevaate lapsevanemate ootustest huvialaringide korraldusele. Autor leiab, et on tähtis, et lapsed leiaks oma tee meelepärastesse huviringidesse ning kõigil oleks võimalus areneda mitmekülgselt ja sisustada kvaliteetselt oma vaba aega.

Autorsuse kinnitus

Kinnitan, et olen koostanud ise käesoleva lõputöö ning toonud korrekselt välja teiste autorite ja toetajate panuse. Töö on koostatud lähtudes Tartu Ülikooli haridusteaduste instituudi lõputöö nõuetest ning on kooskõlas heade akadeemiliste tavadega.

.....

(allkiri)

Kasutatud kirjandus

- Berg, B. L. (2001). *Qualitative research methods for the social sciences* (4th ed.). California Stole University. Long Beach: A Pearson Education Company.
- Creswell, J.W., & Miller, D.L. (2000). *Determining Validity in Qualitative Inquiry. Theory in Practice*, 39 (3), 124–130.
- Denzin, N. K., & Lincoln, Y. S. (2005) *The SAGE Handbook of Qualitative Research*. Thousand Oaks, New York, NY.
- Goldberg, S. (2014). *Quitting activities: Choose Dolphin Parent over Tiger Mom. Today's Parent*. Külastatud aadressil <http://www.todayparent.com/family/activities/kids-quitting-activities-dolphin-parent-tiger-mom/>.
- Graneheim, U. H., & Lundman, B. (2004). *Qualitative content analysis in nursing research: concepts, procedures and measures to achieve trustworthiness. Nurse education today*, 24(2), 105–112.
- Hardon, A., Hodgkin, C., & Fresle, D. (2004). *How to investigate the use of medicines by consumers*. Switzerland: World Health Organization and University of Amsterdam.
- Haridus- ja Teadusministeerium. (2007). *Huvihariduse infoteatmik. Huvikooli seaduse ja huviharidusstandardi kommenteeritud versioon*. Tartu: Guttenber, 43-44.
- Hiiemäe E., & Kivisaar K. (2014). *Mõista ja toeta oma last*. Tartu: Greif.
- Hirsjärvi, S., & Hurme, H. (2006). *Tutkimushaastattelu, IV*. Helsinki: Yliopistopaino.
- Hirsjärvi, S., Remes, P., & Sajavaara, P. (2010). *Uuri ja kirjuta*. Tartu: Greif.
- Huviharidus*. (2013). Külastatud aadressil http://www.riigikogu.ee/wp-content/uploads/2015/01/Teemaleht_14_2013.pdf.
- Huvikeskuste Juhtide Kogu. (2005). *Vanemate suhtumine laste ja noorte huviharidusse*. Külastatud aadressil www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4084
- Jaakmees, M. (2007). *Räägime jälle mängust*. Külastatud aadressil <http://www.lasteaed.net/2007/10/26/raagime-taas-mangust/>
- Jõul, S. (2015). *Huvihariduse vajalikkus ja võimalused vähekindlustatud lastele Pärnu linna näitel*. Publitseerimata lõputöö. Tartu Ülikool.
- Kannelmäe-Keerts, M. (2014). *Avatud uste aasta huvihariduses*. Külastatud aadressil <http://euroopa.noored.ee/uudised/avatud-uste-aastad-huvihariduses/>
- Kask, A. (s.a.). *Huviharidus on lisaväärtus kogu eluks*. Külastatud aadressil http://kanuti.tln.edu.ee/wp-content/uploads/2016/01/huviharidus_kogu_eluks.pdf.

- Kaugema, K. (2006). *Huviringi valides lähtu lapse soovist*. Külastatud aadressil <http://www.postimees.ee/1575631/huviringi-valides-lahtu-lapse-soovist>.
- Kinnunen, S. (2008). *Las ma olen laps*. Tallinn: MTÜ Allika kirjastus ja Nelly Jaanus.
- Kutsar, D. (2000). *Lapsed Eestis*. Tallinn. Külastatud aadressil <http://web.archive.org/web/20020108013714/http://www.undp.ee/child/sissejuhatus.html>
- Laherand, M-L. (2008). *Kvalitatiivne uurimisviis*. Tallinn: OÜ Sulesepp.
- Maaelu Arengu Instituut. (2005). *Huvialaharidus ja huvitegevus. Rakenduslik kompleksuuring*. Külastatud aadressil www.hm.ee/index.php?popup=download&id=4083
- Mayring, P. (2000). *Qualitative Content Analysis. Forum: Qualitative Social Research, 1(2)*.
- Oggi, E. (2005). *Suured lapsed. Keeruline iga. 7-13*. Tallinn: Kunst.
- Qvortrup, J. (1994). *Childhood matters. Social Theory, Practice and Politics*. Aldershot: Avebury.
- Sepp, V. (2010). *Andekusest ja andekatest lastest*. Tartu: Atlex.
- Sinkkonen, J. (2011). *Mida on lapsel kasvamiseks vaja?* Tallinn: Varrak.
- Thomas, D. R. (2003). *A general inductive approach for qualitative data analysis*. New Zealand: University of Auckland.
- Vaesusest vabaks: Tasuta trenn igale lapsele aitaks avastada andeid*. (2015). Külastatud aadressil www.pealinn.ee/koik-uudised/vaesusest-vabaks-tasuta-trenn-igale-lapsele-aitaks-avastada-andeid-n30875.
- Õunapuu, L. (2014). *Kvalitatiivne ja kvantitatiivne uurimisviis sotsiaalteadustes*. Tartu: Tartu Ülikool.

Lisa 1. Intervjuu küsimused lapsevanemale

Uurija tutvustab ennast ja räägib, et uurimuse eesmärgiks on välja selgitada, millised on lapsevanemate motiivid/ajendid oma laste huviringidesse panemisel 1. klassi näitel ning millised on lapsevanemate ootused huvihariduse korraldusele.

Saadud andmeid kasutab uurija oma lõputöös, kus intervjuueeritava nime ei avaldata.

Natuke lapsevanema taustast

- Sugu/vanus
- Elukoht
- Kas mõlemad vanemad töötavad?
- Mitu last Teil on?
- Mitu neist käib mõnes huvialaringis või -koolis? Millistes? (Mitu korda nädalas toimuvad? Mis kuumakse ja jooksvad kulud seal on?)

Järgnevalt siis mõned küsimused huvihariduse ja selle korralduse kohta

1. Kui vanalt Te panite oma lapsed huvialaringidesse ja mis huvialaringidesse?
2. Miks Te lapsed huvialaringidesse panite? Põhjendage, miks just nendesse? Mõelge iga lapse peale.
3. Kui kaua ta on sellega tegelenud?
4. Milliseid muutusi/arengut olete täheldanud oma lapses alates huviringiga liitumisest?
5. Kuidas hindate huvialakoolides osalemise rolli lapse tulevikus?
6. Millal peaks Teie arvates lapsi huvialakoolidesse/ringidesse panema? Miks just nii?
7. Mida arvate huvialakoolide valikust algklassiealistele Teie piirkonnas?
8. Kuidas jõudsite lapsega just sellesse/nendesse huviringi(desse)?
9. Millised olid Teie valikud?
10. Kuidas toimus Teie peres selle valiku tegemine?
11. Kui palju tegite Teie soovitusi?
12. Mis faktorid mängisid otsustamisel rolli? (Kas vanemate sissetulek mõjutas ka valikuid?)
13. Mis on Teie jaoks oluline lapse huvihariduse juures?

14. Kuidas Teie laps huvialaringi saab? (logistiliselt) (Kas on organiseeritud transport(ema-isa, lapsehoidja, teine lapsevanem, buss, jala vms) Too näited lapse teekonnast huvialaringidesse ja koju.
15. Milliseid huvialaringe võiks veel olla? Millest tunnete Teie või Teie laps puudust
16. Missugused on Teie ootused huvialaringide korraldusele? (Toimumisajad, ringijuhtide isikuomadused, toimumiskohad, grupi suurused jne)
17. Milline on Teie suhtumine huvialaharidusse?
18. Millised on Teie enda kogemused huviharidusega?
19. Kas ja mida olete ise harrastanud või mis huviringidest osa võtnud?
20. Kas soovite midagi veel lisada?

Täna vastamast!

Lisa 2. Transkriptsioon intervjuust

I: Mis kuumakse ja jooksvad kulud seal on?

V: Ma maksan poole aasta kaupa, sest siis nad pakkusid soodsamat hinda, aga muidu ümmarguselt läheb kuskil pojal jalka 10 EUR, kunstiring kuskil 15 EUR kuus ja tütrele samamoodi kunstiring kuskil 15 EUR kuus ja rahvatants on tal kooli poolt tasuta... ja see... tantsutrenn... on kuskil 25 EUR... Sellepärast ütlen sulle umbes hinna, sest sinna koguaeg lisanduvad juurde mingid asjad... Küll olid jõuludel mingid asjad ja nüüd on tuleb see koolitantsu festival, siis tulevad sinna juurde riided/kostüümid ja osalustasu... et see oli juba 6 eurot vist ja siis ise pead ostma seal retuusid ja asjad, mis nad otsustavad, et on vaja... ja ma ei tea veel seda palju läheb... Ja no trennivarustus peab ikka kõigil olema... et kõigil ju on lühikesed riided ja pikad riided, jooksutossud... kunstiring vist on see, millega seoses selliseid lisakulutusi ei tule... põlle pidi aasta alguses ostma, aga see oli tühi summa teiste asjade kõrval...

I: Järgnevalt siis mõned küsimused huvihariduse ja selle korralduse kohta.

Kui vanalt Te panite oma lapsed huvialaringidesse ja mis huvialaringidesse?

V: Ma mõtlen... Lasteaias... algas vist juba 3-aastaselt... See on nii väike lasteaed meil, et rühmad on segamini ja kõik teevad kohe kõike, meile oligi oluline, et kõik toimuks seal kohapeal... seal käivad ka jalkas poisid-tüdrukud koos, sest muidu ei jätkuks poisse... Mul oli nagu põhimõte, et kui toimub lasteaias, siis võtavad osa, aga ringi sõidutama ja taksojuhti ma mängima ei hakka. Et ja nii ongi... paar aastat juba olnud... Ma tegelikult ei soosi seda jalgpalli üldse... minu meelest on see nii kulukas ala, et küll seal on vaja neid kaitsmeid ja siis neid erijalanõusid ja muudkui kasvavad nad välja, nii et on vaja jälle uusi. Seal on rohkem neid kulusid ka, võistlustele minekud ja nii... Ja neil on koguaeg minu meelest mingid võistlused.

Lisa 3. Väljavõte uurijapäevikust

-
- 09/10/15 Eile sain raamatukogus istuda ja raamatuid otsida, sest internetist ma enam ei osanud kasulikke allikaid leida. Lugesin küll erinevaid asju, aga ei ütleks, et midagi neid asjalikku oli. Paar asja vist salvestasin. Nüüd tassisin koju raamatuid, ehk leian neist midagi. Hetkel Oggi Enderlein „Suured lapsed. Keeruline iga 7-13“ on päris asjalikke ideid andnud. Võtsin veel mitu laste arengu ja motivatsiooni kohta. Pean neid veel rohkem lugema ja vaatama, mis leian.
-
- 02/12/15 Ma olen järjest asju lisanud sinna ühte faili... jupid raamatutest või midagi taolist... Samas ma hakkasin mõtlema, et äkki ma teen kilplase tööd ja see pole mõistlik teha nii nagu ma hetkel teen. Ma enda ettekujutuses plaanisin neid kohandada tekstisse hiljem, kuhu on sobilik. Teooriasse, kokkuvõttesse, analüüsi vms. Mõnes mõttes peaks vist selle praktilise poolega ka tegelema hakkama. Intervjuud ja projekt.
- Ausalt öeldes on sissejuhatus pooleli täpselt uurimisprobleemi juures. Ma ei tea. Ma tõesti ei tea. Miks ei tohi ju küsida. Et miks lapsevanemad panevad lapsi huviringidesse ja kuidas neid valivad, et kas lapsed või nemad ise ja mille järgi nad ise otsivad neid, tulevikku silmas pidades... Tõin eile uue lasti raamatuid koju, aga kodus on nii keeruline nendega tegeleda. Olen tavaliselt rohkem tehtud saanud, kui raamatukogus töötan.
-

Lihtlitsents lõputöö reprodutseerimiseks ja lõputöö üldsusele kättesaadavaks tegemiseks

Mina Karoliina Leok (18. märts 1987)

1. annan Tartu Ülikoolile tasuta loa (lihtlitsentsi) enda loodud teose

Lapsevanemate motiivid laste huviringidesse panemisel ja arvamused huviringide rollist laste tuleviku kujunemisel ning ootused huviringide korraldusele 1. klassi õpilaste vanemate näitel

mille juhendaja on Liina Lepp,

1.1. digitaalarhiivi DSpace-is lisamise eesmärgil kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni;

1.2.üldsusele kättesaadavaks tegemiseks Tartu Ülikooli veebikeskkonna kaudu, sealhulgas digitaalarhiivi Space´i kaudu kuni autoriõiguse kehtivuse tähtaja lõppemiseni.

2. olen teadlik, et punktis 1 nimetatud õigused jäävad alles ka autorile.
3. kinnitan, et lihtlitsentsi andmisega ei rikutateiste isikute intellektuaalomandi ega isikuandmete kaitse seadusest tulenevaid õigusi.

Tartus, 17. mail 2016 aastal